

DELAJSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Neprankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja, vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 94 • Maribor, četrtek, dne 22. septembra 1938 • Leto XIII

Kie je enakopravnost?

Vrše se tabori in manifestacije v zna-
ne in neznane namene. Te manifesta-
cije morejo imeti politični ali v ožjem
pomenu patriotski pomen. Mi vidimo
te prireditve in slišimo o njih vsebini,
toda širši pomen, kakor smo ga zgo-
raj označili, ostaja tajna za nas, kakor
bi jo socialistično delavstvo ne smelo
vedeti in poznati.

Socialistično delavstvo dobro loči
oba pomena teh prireditev in če ne sme
enako povedati svoje pametno mnenje
jasno, odkrito, na ves glas, potem se
mora učiti iz tega kar sliši, ker zavede-
mo delavstvo lahko stori in napravi
svoje zaključke glede svojega ravna-
nja, svoje akcije za bližnjo ali daljnjo
bodočnost tudi že na podlagi tega,
kar vidi in sliši.

Socialistično delavstvo mora v tem
nepravilnem položaju predvsem samo
sebe ideološko utrjevati. Če nimamo
manifestacijskih nastopov in propagand-
nih akcij, imamo pa tisoče agilnih so-
drugov in sodružic, ki nikdar ne po-
zabijo vršiti to najsvetejšo delavsko
nalogo, nikdar ne pozabijo širiti delav-
skega tiska in nikdar ne pozabijo pove-
dati, kaj pomenijo razne manifestacije,
svojim sodrugom in jih pripraviti za
prav tiste namene, kakor jim služijo
one druge akcije. Prijateljska in so-
družna beseda tudi zaleže in mnogo
zaleže, če govori tem, kdaj in za kaj
naj damo svoj glas.

Vsaj nam pripovedujejo, da je nek-
daj krščanski nauk širil dvanajst apo-
stolov. Nasprotniki so jih preganjali,
zapirali in morili. In vendar se je raz-
vil današnje krščanstvo, ki je močno,
čepav se je oddaljilo od prvotnega.
Osebnostna in požrtvovalna agitacija pre-
ganjanj je imela uspeh. Ta zgled naj
nam daje samo pogum. Zakaj sociali-
zem je danes najidealnejše krščanstvo,
toda krščanstvo, ki absolutno zahteva
kulturno in socialno pravico.
In svobodo, da se bo lahko boril po-
litično in socialno zanj, kolikor bo sam
smatral, da je to v interesu delavske-
ga razreda.

Velika volilna zmaga socialnih demokratov na Švedskem

Stockholm — rdeč.

Dne 20. t. m. so se vršile na Šved-
skem volitve v občinske okrajne za-
stope. Pri volitvah je zmaga socialna
in razne zveze s političnimi nasprotniki,
demokracija, ki je odnesla naravnost
sijajno zmago nad desničarsko opozi-
cijo.

Glavno mesto Stockholm je volilo
rdeče. Od 100 občinskih svetnikov jih
je dobila socialna demokracija 55. Od
zadnjih volitev znači to 10 novih man-
datov za socialne demokrate. Komuni-
sti so dobili 2 mandata, desničarske
stranke pa so izgubile 7 mandator.

Poročilo o izidu volitev na Švedskem
mora navdati vse nas z novo vero v
zmago socialistične ideje. V težkih ča-

sih, ki jih preživljamo, ko se površnemu
opazovalcu zdi (in nasprotniki to tudi
neprestano dopovedujejo), da sociali-
zem propada in reakcija zmaguje, nam
je kulturni in »čisto arijski« švedski
narod pokazal, da vidi svojo bodočnost
samo v socializmu.

Švedska uči, naj bi naša posnemo-
valcev med nami!

Zlasti pa je za nas važno eno, t. j.:
gradimo iz lastne moči, ne zanašajmo
se na druge, ne verujmo v tujo pomoč
ampak v sebe, v svoje poslanstvo, v so-
cializem, ki edini bo rešil delavski raz-
red in vse človeštvo ter vzpostavil na
svetu mir, svobodo, demokracijo in
enakopravnost.

Poljski kmetje za ČSR

Poljska vlada naj se briga za usodo pol-drugega milijona Poljakov.

Poljska kmečka stranka je imela
svoje zborovanje v Varšavi, na kate-
rem so sprejeli resolucijo v prid Češko-
slovaški. V resoluciji obsojajo svojo
vlado, ki v teh težkih dneh, namesto,
da bi stala s Češkoslovaško, pozablja
na usodo poldrugega milijona Poljakov,
za katere ni samoodločbe in pa na trp-

ko usodo poljske manjšine v Danzigu.
Poljska je dvojna, ena oficijelna in
ena res demokratska, ki se mora šele
boriti za svoje pravice.

Odločitve ČSR še ni

Praga, 21. sept. Do 12. ure vlada še
ni odgovorila Parizu in Londonu.

Za Českoslovaško vadijajo

Anglija zato, da ČSR odstopi Krkonoše Nemčiji

Po razgovoru s Hitlerjem dne 14. t.
m. v Berchtesgaden se je angleški mi-
nistrski predsednik Chamberlain vrnil
v London, kjer se je naslednji dan vršila
seja angleške vlade.

Na seji je bilo sklenjeno, da se sprej-
me Hitlerjeve zahteve glede ČSR. T. j.
Českoslovaška naj odstopi nemške po-
krajine, v katerih so Nemci v večini,
Nemčiji, v mešanih ozemljih, kjer je več
Nemcev kot Čehov, pa naj uvede avto-
nomijo.

Po seji angleške vlade je pričel posvet
med Chamberlainom in francoskim mi-
nistrskim predsednikom Daladierom
ter zunanjim ministrom Bonnetom.

Tudi francoska radikalna vlada soglaša . . .

Daladier in Bonnet sta se nato vrnila
v Pariz in sporočila sklep angleške
vlade na seji ministrskega sveta. Po
dolgem posvetovanju je ministrski svet

Českoslovaška izigrana od strani svojih zaveznikov in prijateljev

Ta dejstva povedo vse. Kljub temu
pa ne bo odveč, ako iznesemo na splo-
šno še nekaj misli, ki navdajajo vsake-
ga poštenega človeka ob čitanju teh
poročil.

Českoslovaška ima v tem trenutku
še vedno vojno-obrambni dogovor s
Francijo in Rusijo. Če kakšen dogovor,
potem bi moral tak dogovor držati. —
Vidimo pa, da so Českoslovaško v tak
dogovor zapletli, ko pa bi ga bilo treba
izpolniti, so jo ostavili na cedilu in to
baš tisti, ki bi v obratnem slučaju od
ČSR brez dvoma zahtevali, da izvrši
svojo zavezniško dolžnost. Sami pa za
Českoslovaško nimajo drugega kot na-
svet, da naj da, kar od nje zahtevajo.

sprejel soglasno stališče angleške vla-
de.

Ruska vlada izjavlja, da podpre ČSR, ako nastopi tudi Francija, sicer pa ne

Českoslovaška vlada je vprašala za
mnenje tudi v Moskvi, od koder je do-
bila odgovor, da je Rusija pripravljena
pomagati ČSR v slučaju oboroženega
spopada, toda le, ako bo nastopila tudi
Francija.

Českoslovaška vlada obveščena o sklepu Londona in Pariza

Českoslovaška vlada je bila o vsebini
berchtesgadenskega razgovora obve-
ščena šele, ko je dobila sporočilo an-
gleške in francoske vlade, v katerem
ji javljata, da je njun sklep soglasen.
da naj ČSR odstopi dele svojega ozem-
lja Nemčiji.

Glavni moralni krivec v tej tragediji
je Anglija, t. j. njen režim, kar seveda
ne opraviči postopanja Francije ozir.
njene vlade, pa tudi ne stališča, ki ga
je zavzela Rusija, dasi je res, da bi bil
resnično učinkovit nastop, z izgledom
na gotov uspeh, mogoč samo v troje.

Skoro pride čas, ko bodo tisti, ki so
danes žrtvovali ČSR spoznali, da s tem
niso rešili evropskega mira, niti svoje
kože, če bodo v bodočnosti prepričali

Zavedati se pa morajo, da bodo v od-
ločilnem trenutku ostali prav tako sa-
mi, kot je ostala ČSR. Kdo le naj bi šel
z njimi sklepati zavezništvo? Kdo bi mu
garantiral, da se mu ne bo zgodilo ta-
ko, kot se je ČSR.

Naj nam ne govore, da bi solidaren
nastop Anglije, Francije in Rusije v prid
Českoslovaški izzval evropsko vojno.
Narobe, tak nastop bi jo edino lahko
preprečil, ker bi se nasprotnik premi-
slil izigrati poslednjo karto. Ako pa je
kdo v svoji diplomatski naivnosti mislil
ali iz strahu delal drugače, potem ga
bodo dogodki v bodočnosti prepričali
o nasprotnem.

Izvršna odbora obeh internacional zasedata

v Londonu.

Spričo dogodkov v Srednji Evropi sta
bila sklicana izvršna odbora Socialistič-
ne delavske internacionale in Medna-
rodne strokovne zveze v London. O po-
svetovanju bo izdano posebno obve-
stilo.

Vsekakor zastopata obe internacio-
nali odločno českoslovaško stališče in
bosta obsodili postopanje in zadržanje
velesil.

Chamberlain ima strah pred parlamentom

Predsednik delavske stranke major
Attlee je bil pri Chamberlainu in za-
hteval sklicanje parlamenta. Chamber-
lain je zahtevo odklonil.

„Pravo Lidu“ o položaju

Današnje soc. dem. glasilo »Pravo
Lidu« objavlja o položaju v Českoslo-
vaški: »Mi smo pokazali dovolj dobre
volje in bi lahko bil že davno sklenjen
popoln sporazum, če bi bilo količjak
dobre volje tudi na drugi strani.«

Vemo, da je brezobzirnost angleške
in francoske vlade do ČSR narekovalo
še nekaj drugega, kot pa strah pred ob-
oroženo Nemčijo. Angleška in franco-
ska reakcija se veliko bolj bojita delav-
skega razreda, kot vojne same. Toda Češko-
slovaška je napravila izkušnjo, ona lah-
ko potrdi, da je to prazen strah, na-
vaden bavbav. Danes najbrž vedo v
Pragi, da so tudi na to stran mogoče
preveč računali.

Ako bi bili prepričani o tem, da osta-
neta angleška in francoska reakcija traj-
no gospodarici zahoda, potem gorje
svobodi, demokraciji, socialni pravič-
nosti in kulturi v Evropi.

Socialisti pa računamo na zdrave sile francoskega in angleškega naroda, pa Francoski in angleški poslanik po polnoči pri dr. Benešu

Maribor, dne 21. sept.

Današnje jutranje poročilo iz
Prage je bilo ob 7. uri zjutraj izredno
kratko, zato pa je tem učinkovitejše
poudarilo položaj:

V torek popoldne je českoslovaška
vlada sporočila v London svoj odgovor
na angleški predlog glede rešitve krko-
noško-nemškega vprašanja. Danes, v
sredo ob 2. uri zjutraj pa sta se zglasila
pri prezidentu dr. Benešu francoski in
angleški poslanik ter mu izročila novo
demašo svojih vlad glede sprejetja an-
gleških pogojev. Prezident dr. Beneš je
nato takoj sklical sejo vlade in politič-
nega odbora parlamenta, ki je zjutraj
še trajala.

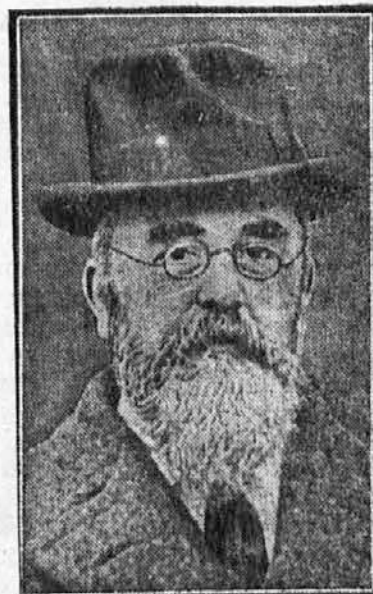
Sestanek Chamberlain-Hitler

bo v četrtek, dne 22. t. m. popoldne
v Gödesbergu pri Kölnu.

Apetit raste

še Madžarom in Poljakom.

Sedanjo evropsko zmedo skušata iz-
koristi tudi Madžarska in Poljska in
zahtevata od Českoslovaške ozemlje,
ki je naseljeno s Poljaki in Madžari.
Topogledno razpravljajo državniki obeh
držav s predstavniki Nemčije. Današnji
predstavniki slovanske Poljske so res
za pohvalo.

Predsednik Socialistične delavske internacionale s. Louis de Brockéré

Na fronti ob Ebru

Nacistična pehota noče v napad.

V bojih na Sierra Caballo na fronti ob Ebru je nacistično poveljstvo odredilo napad večjega obsega. Napad je pričel z intenzivnim artiljerijskim obstreljevanjem, nakar so posegli v bojišča s tanki. Pred tanki je šla elitna četa 800 mož pehote, ki je večinoma padla v ognju republ. strojníc, ostali so pobegnili. — N. ...

Nacisti poročajo, da so pričeli ofenzivo pri Gaetu in Musolu ob Ebru. Te vesti potrjujejo tudi republikanska po-

ročila. Nacisti so prodrli do žičnih ovir, potem so se umaknili. Republikanci so dobili na licu mesta mnogo avtomatičnih pištol.

Drugi nacistični napad se je izvršil ob reki Mataranu pri Fayonu (ob Ebru). Tu sta ostala na bojišču dva možnarja, tri strojnice in ena zastava.

Letalske napade so izvršili nacisti z desetimi trimotornimi Savoya-letali na Tarragono in na Alicante. Na Alicante so vržli 40 bomb, 12 hiš je bilo porušeni, 22 oseb je bilo ranjenih.

Napadi na češkoslovaške obmejne posadke

Na šestih krajih ob češkoslovaški meji je prišlo zadnje dni ponoči do streljanja in sicer med napadalnimi oddelki v Nemčijo pobeglih nacističnih Nemcev in češkoslovaško vojsko. Nemški radio hoče krivdo naprtiti češkoslova-

škim obmejnemu organom. V poročilu pravi med drugim, da so se begunci vrnili domov na Češkoslovaško po svoji, da so jih Čehi napadli, potem pa, da so begunci streljali nazaj. Čudni begunci, ki imajo orožje!

Padec vrednostnih papirjev na borzi

vsled evropskih dogodkov.

Na inozemskih, pa tudi na naših borzah so pričeli padati tečaj vrednostnih papirjev. Pri nas so padli tečaj raznih državnih papirjev, tako vojne škode od din 483 na din 463 itd. V splošnem

pa trdijo, da radi padca tečaja ne bo treba, da bi morala intervenirati Poštna hranilnica in s povpraševanjem po teh papirjih dvigniti njihov tečaj.

Doma in po svetu

Razgovor Mussolinija z dravskim banom g. dr. Natlačenom. V nedeljo je govoril predsednik italijanske vlade g. Mussolini v Trstu, kjer je zahteval plebiscit v Češkoslovaški. Naslednji dan je obiskal italijansko-jugoslovansko mejo pri Kačji vasi blizu Postojne. Tam ga je pozdravil načelnik dravske banovine dr. Natlačen, ki je po poročilu »Slovenca« dejal: »Ves jugoslovanski narod je vesel vašega obiska ter vas pristrčno pozdravlja.« Nato je Mussolini naslovil na g. bana več vprašanj, na katera je ban odgovarjal. Zagotovil mu je, da je prebivalstvo v dravski banovini rimsko-katoliške vere in da je zelo pobožno, na kar je Mussolini pripomnil: »To je dobro.« Na vprašanje, kako se počuti prebivalstvo pri nas, je g. ban odgovoril: »V moji, to je, dravski banovini so ljudje posebno zadovoljni, ker so s prihodom Stojadinovičeve vlade dobili notranjega ministra dr. Antona Korošca.« Mussolini je nato vprašal: »Dr. Korošec je vaš notranji minister?« in ban je odgovoril: »da«. Nato se je vrnil Mussolini v Postojno in šel dalje v Videm, kjer je drugič govoril zbrani množici.

Grobokop političnega klerikalizma je klerikalni tisk in klerikalna politika. Klerikalni tisk je povsod enak in ima samo dve glavni nalogi. Prva je dogmatična avtoritativnost v znani hierarhiji, ki naj velja v cerkveni in politični upravi. Druga pa je, da se vsako sredstvo lahko izrazi v gorenje hierarhične namene. Zato čitamo po klerikalnem časopisu toliko prikritih in zavutih resnic s tendenco, da se javno mnenje potvarja ali zavaja.

Ta taktika se je obnesla, dokler človeštvo ni bilo vsaj nekoliko kultivirano. Danes se pa vsak trezen človek z gnusom obrača od teh metod; nekateri jih opazujejo z nasmeškom, nekateri z ignoriranjem, ker ne vidijo v njih resnobe. Kultura je te metode preživela. To se vidi zlasti v novejših disciplinah. Kljub vsej klerikalni homogenosti vendar vstaja odločen odpor proti političnemu klerikalizmu. Politični klerikalizem se ni moderniziral, zato propada.

Po poročilu »Pon. Slovenca« je dr. Mihael Krek na shodu JRZ na Jesenicah izjavil: »V nekaterih drugih krajih države nas kar zasmehujejo zaradi najvišje davčne morale v Sloveniji. Ljudje, ki so bolj »široki« v razumevanju in izpolnjevanju zakonov, ne morejo doumeti naše vestnosti in točnosti pri vseh javnih dolžnostih. Slovenski človek iz zavesti čiste dolžnosti do države in državnega zakona da vse, kar more in še več kot more.«

Tajnik JRZ za dravsko banovino dr. Fran Kulovec je izjavil na shodu JRZ za novomeško okolico po poročilu »Slovenca«: »Pa bo kdo rekel: »Vi ste nam govorili, da je predpogoj za uspešen naš gospodarski razvoj, da si priborimo avtonomijo.«

Nato je razlagal svoje mnenje, da bi bilo dobro, če bi poskusili pri nas za posamezne kraje sistem gorjij, kakor ga pozna jo v Angliji tam, kjer je še močno veleposelstvo. S to parolo pojde v volitve dolenski odsek JRZ.

Kdo pride v poštev za nameščenje v delavskih socialnih ustanovah? Vsekakor ljudje, ki imajo zmisel in veselje za socialno politično delo t. j. za delo v prid nemočnim in pomoči potrebnim. Na taka mesta ne spadajo kakšni okosteneli birokrati, ki jim je taka služba samo zato dobra, da imajo sploh kakšno nameščenje in da potem v svojstvu uradnikov dajo pri vsaki priliki čutili podrejenim in zavarovancem svojo moč. Zlasti pa ne gre, da bi pri takem nameščenju odločalo partizanstvo, da bi bila legitimacija za nameščenje — strankarska pripadnost. To so zahteve, ki jih delavstvo upravičeno stavi, ker je vsa uprava socialno političnih ustanov plačana z njegovimi prispevki. Toda so ljudje, ki gledajo na ta vprašanja drugače. »Tabor« piše:

OUZD išče jurista

Ljubljana, 16. VIII. 38.

Dragi!

Iskrena hvala za članek. Le tako naprej! — Jurista iščemo za Okrožni urad v Ljubljani. Casar ni sprejel. Sporoči, ali imaš koga. Biti bi moral ves naš, energičen in okreten. Ko boš v Ljubljani, se kaj oglasi. Bog s Teboj!

Tvoj Smersu R.

Rudarska stavka v Boru končana. V rudniku Boru je 24. avgusta nastala stavka rudarjev, pri kateri je bilo udeleženih okoli 7000 delavcev. Rudarji so dosegli letne dopuste po 3 do 21 dni in en milijon dinarjev za ustanovitev nabavljalne zadruge. Z ozirom na ogromno izkoriščanje v teh rudnikih in 300 in več odstotne dividende bi pač bilo možno in potrebno, da bi se tudi socialni položaj delavstva, ki je tam slab, izboljšal v splošnem.

Minister za telesno vzgojo dr. Bujić je odstopil, za namestnika je bil imenovan dr. Cvetković. Dr. Bujić je bil šele pred kratkim imenovan za ministra. Po svoji demisiji pa je bil imenovan za bana primorske banovine.

Za bana moravske banovine je bil imenovan dosedanji pomočnik bana Janjčević Krasojević.

Pozor vsi založniki, samozaložniki in izdajatelji revij! Društvo slovenskih književnikov sprejema knjige od 20.—24. t. m. v Trgovskem domu v Ljubljani, I. nadstropje, vsak dan od 8.—12. in 14.—18. ure. Pozivamo vse prizadete, da nam svoje gradivo dostavijo čimprej.

Ban moravske banovine je bil upokojen ban moravske banovine Predrag Lukić.

Trgovinska pogajanja med Jugoslavijo in Ameriko. Za ureditev nadzorstva uvoza za ameriško blago v našo državo je bila sestavljena posebna mešana komisija, da prouči to vprašanje.

Francoski socialistični list »Populaire« ne prihaja več v državo.

Bolgarski radio o Češkoslovaški. Bolgarski radio poroča o ČSR in o dogodkih, ki se razvijajo v zvezi z njo, zelo lepo, skoro bi rekli, da lepše kot njeni zavezniki. Sinoči je napovedal, da se bo 21. t. m. zvečer vršila v Sofiji v »Češkem domu« spominska svečanost za Masarykom, na kateri bo govoril češkoslovaški poslanik Maša. Zlasti so Bolgari vzhičeni nad lepim sprejemom, ki ga je doživel v ČSR bolgarski pisatelj Christov.

Češki legijonarji, ki so se borili ob Piavi, nameravajo vrniti vsa italijanska odlikovanja Mussoliniju.

Angleški pisatelji za Češkoslovaško. Združenje angleških pisateljev je poslalo češkoslovaškim tovarišem spomenico, v kateri izražajo svoje simpatije za boj, ki ga vodi Češkoslovaška proti imperialističnim težnjam svoje sosedne. Spomenica, ki jo je podpisalo nad 50 pisateljev povdarja, da se angleški pisatelji

Avstrijske novice

»Prager Presse« poroča, da je bilo na Dunaju aretiranih 15 dunajskih Čehov. Štirje so bili potem izpuščeni. V zaporu pa so ostali med drugimi tajnik češkoslovaškega manjšinskega sveta František Strnad, glavni urednik »Videnskega Dennika« František Just, glavni urednik »Videnskih Novin« (v demokratični dobi delavskega glasila »Delniček Listy«) Bedřich Čepelka, predsednik čeških dunajskih obrtnikov Čížek in več drugih predstavnikov čeških organizacij in društev na Dunaju. Na češki šoli v XVI. okraju so v noči dne 17. t. m. pobili neznanci vse šipe.

Vojne priprave proti Češkoslovaški občuti tudi prebivalstvo v Avstriji in na Dunaju. S posebnim pozivom so bili pozvani vsi Avstrijci, ki znajo češko, da se prijavijo oblastvom, ker bodo uporabljani za tolmače, če pride do vojne. Zglasi se imajo tudi vsi, ki so izvežebani v bolniških poslih. Iz avstrijskega obmejnega prebivalstva se ustanavljajo posebni graničarski oddelki, da bodo za vodnike četam, ki bi vpadle v Češkoslovaško. Ob meji se največje naglico delajo utrdbe. Vojaški transporti in vlaki z municijo in drugim vojnim materialom vozijo proti meji, tako da je civilni promet zelo oviran. Prebivalstvo se poziva, da si kupi plinske maske. Vojaški obvezanci do 50. leta so bili v velikem številu poklicani na orožne vaje. Mlajšim vojaškim obvezancem se ne izdajajo potni listi za potovanje v inozemstvo. Ljudje, ki so doživeli svetovno vojno, gledajo s skrbjo v bodočnost. Mnogi pa upajo, da bo Hitler, kakor doslej še vselej, tudi to pot svoje namene dosegel brez uporabe orožja.

Iz preiskovalnega zapora je bil izpuščen bivši avstrijski zvezni kancelar dr. Ender. Aretiran je bil že pred priključitvijo, ker je bil osumljen, da je zatajil davke. Pač pa je bila sedaj uvedena kazenska preiskava zaradi zatajbe davkov zoper bivšega nižjeavstrijskega deželnega glavarja Reitherja, ki se že dalje časa nahaja v koncentracijskem taborišču Dachau. Oba sta bila krščanska socialca.

zavedajo, da ne bo krivda na strani ČSR, ako pride do nove vojne.

Romunija je za slučaj vojne uvedla žensko vojaško obveznost.

Drugi govor Mussolinija v Vidmu. V torek popoldne je imel Mussolini v Vidmu drug govor na svojem obisku Julijske krajine, a se pri tem niti z besedo ni več dotaknil Češkoslovaške.

Madžarski parlament, ki se bo sestal v začetku oktobra, bo razpravljal o oborožitvi v smislu pogodbe, ki jo je sklenila Madžarska z državami Male zveze.

Poljski vojaški manevri ob ruski meji. Te dni so se pričeli veliki vojaški manevri poljske vojske vzdolž ruske meje.

Poljska armada je zasedla mejo ob Češkoslovaški.

Stavka stavbinskega delavstva v Franciji. Stavbini delavci v Franciji so stopili v stavko, ker delodajalci ne upoštevajo zakonitih določil socialne zakonodaje. Doslej ni prišlo do incidentov.

Belgijski fašisti so tudi poslali v Nürnberg dva delegata na kongres nemških nacistov. Policija je sedaj pri obeh delegatih izvršila hišno preiskavo in zaplenila mnogo materiala, ki je bil namenjen za širjenje reksističnega gibanja.

Paletje

MAKSIM GORKI

(Prevel Tone Maček.)

59

— Imaš srajco čisto? — me je vprašal moj soimenec. — Daj, sleci jo, treba mu je glavo prevezati.

Ko sva stopila k ranjencu, je ta sedel na tleh, objemaje glavo z rokama in skozi stisnjene zobe je tiho stokal:

— U-u-u! Moja glava!

Tresel sem se od mraza ko sem slačil srajco, utrujenost me je za trenutek zapustila in delal sem se veselega, ker me je bilo sram pred Jegorjem.

— Je kost cela? — je vprašal Jegor ranjenca, ko mu je oprezno odvijal z glave okrvavljeno cunjjo.

— Na otip se zdi cela! Le glava me zelo boli! Tule me boli!

Čepe na kolenih je podpiral spodnjo čeljust z dlanmi in držal glavo kakor do roba napolnjeno čašo.

— Z glavo sem se mu zaletel v trebuh, on pa je odskočil in me usekal, ta vrag!

— Ustrelil se je, — že veš?

— Vem! Do mrtvega?

— Da!

— No — potem je dobro! Kaj vse je počel tam

z babami — jej, jej! Kakor da ni bil človek! Ti, kam me nameravaš skriti?

— Jaz te bom samo odvedel na neko varno mesto, a skril te bo nekdo drugi. Še obraz ti bo treba očistiti.

Mihajlov obraz je bil čez in čez oblit s strjeno krvjo, da se je zdel kakor da nosi temnordečo masko; kri se mu je v trdi skorji zapekla po obrazu.

Bilo je že precej svetlo; videlo se je, da je na ranjencu zmrznila tudi obleka, ki mu je trdo odstopala od života in hrustala ob njegovih opreznih gibih. Jegor mu je otiral lice z vlažnim listjem; ranjenec se je ves tresel, šklepetal z zobmi in tiho mrmral:

— Naj vama Bog povrne, bratca! Ampak, če pridem gosposki v roke, — to me bodo zašili, jej-hata! Pa zakaj sta vidva tako dobra do ljudi?

Iz sinjih ranjenčevih oči so počasi zapolzele solze.

Postalo mi je neprijetno ob njegovem vprašanju, tudi Jegor se je v zadregi smehljal.

Ti, odidi, tovariš, — mi je rekel, — svetlo je že in ni varno, ljudje bodo začeli hoditi — pojdi!

— U-uh! — je stokal ranjenec in zibal svojo glavo, ki je bila sedaj podobna razmršeni zeljni glavi, a Jegor si je tiho požvižgaval in se ukvarjal z ranjencem, — čistil mu je lice kakor da bi čistil samovar.

Brez misli, z nedoločno a težko žalostjo v srcu, sem šel po poti, — pred menoj se je na oblačnem nebu tiho razgrinjalo hladno jutro. Narava se je zdela še utrujena od nemirne noči, razmršena, obledela, zelene preproge ozimne so bile pokrite z ivjem, drevesa so stegovala svoje gole veje drugo proti drugi in ker se niso mogle doseči, so žalostno trepetale. Razodeta, prezeblja zemlja je prosila snega, prosila si je bele, mehke odeje. Nad njo so se zgrnili pepelnati in sajasti oblaki, viseli nepremično in jo tiščali.

Prišel sem do vasi, — nad pletenim plotom Varjinega vrta sem zagledal njeno blede lice. Čakala me je, sirota, in najbrž vso noč ni spala.

— Mar je mogoče ob tem spati, — me je ostervala ko me je vedla v hišico in pleča so ji drgetala od mraza. — Pojdi brže! Glej, ves si se zapackal s krvjo; Kje pa imaš srajco?

V očeh je imela solze a roke mrzle ko led. Ko mi je nalivala vode je tiho vprašala:

— Kdo ga je ustrelil?

— Sam se je.

— Pri Bogu?

— Ne budali. Varja — sem ji strogo rekel.

— Ah, moj Bog! Mar morem drugače misliti?

Saj sta vidva šla k njemu!

— A usoda naju je prehitela!

— Kako pa, da si krvav?

(Dalje prihodnjik.)

Iz naših krajev

TRBOVLJE

Za ali proti lekarni Bratovske skladišnice

Na krajevnih skupščinah in posamezno so člani Bratovske skladišnice iznesli pritožbe glede kakovosti zdravil, ki jih v slučaju obolenja prejema od zdravnikov ali v bolnici.

Brez dvoma je, da so boljše zdravila sicer dražja, so pa tudi učinkovita in skrajšujejo čas zdravljenja, torej čas bolovanja člana Bratovske skladišnice, odnosno bolnika. To se pravi, da se prihrani na hranarini in zdravniških pomočnikih, tako, da član poprej zopet lahko prične z rednim delom.

Po finančnem zakonu iz leta 1938-39 imajo Bratovske skladišnice možnost ustanavljati si svoje lekarnice. Morale bi imeti tudi prostore in nastavitvene strokovne moči. To bi izdatno obremenilo bolniško blagajno in bi pri sedanjih razmerah odpravilo pritožbe glede slabih zdravil.

Za Trbovlje bi bila, če vzamemo število privatnega prebivalstva, uvedba skladišnične lekarne za zdravstveno občino zelo neugodna, ker bi se morala zdravila nabavljati iz oddaljene Celja ali Ljubljane.

Misel, ustanavljati skladišnične lekarnice so vsilili bolniškim ustanovam lekarnarji sami. Gotovo niso pomislili na posledice osamosvojitve bolniških blagajn. Dosedanje dobavljanje zdravil iz privatnih lekarn je ustrezalo nalogam bolniške blagajne. Vendar se bo pa misel na osamosvojitve uresničila, ako bodo lekarnarji vztrajali pri novem sistemu.

O tem se že dolgo govori. Če se bodo razmere razvijale tako kot sedaj kaže, pa bo moralo prej ali slej priti do ustanovitve bratovskih lekarn.

Degraditev dveh stanovanjskih hiš na Tereziji. TPD je v času dobre konjunktore leta 1929, zgradila tri stanovanjske hiše v surovem stanju. V letih krize je te hiše pustila stati neometane do lanskega leta. Tako je pričela družba z izgotovitvijo hiš še lanske leto. Ena hiša je gotova, a ostali dve pa bosta gotovi letošnje jesen. Za ta stanovanja, 36 novih in 12 starih, je do sedaj vloženih nad 300 prošenj za premostitev, za nje pa prosijo tudi nad 120 privatnikov. Ker ima TPD še jako slaba stanovanja, v katerih morajo žene rudarjev kuhati štiri v eni temni kuhinji, je razumljivo, da se stranke kaj rade prestavljajo iz slabega v boljši in higienski stanovanja.

Zato ni čuda, da stoji skoraj vsak dan okoli 50 prosilcev na zunanjem obratu. Že danes se prekaajo in ugibajo, kdo bo dobil novo stanovanje na Tereziji. To je težko reči tako obratovodstvu zunanjega obrata, kakor tudi zaupnikom, ki sodelujejo pri oddaji stanovanj. Nekaj lažje stališče imajo danes klerikanci, ki hodijo po kolonijah in v »Društvenem domu« ponujajo stanovanja, češ, kar k nam pristopi, pa boš dobil sigurno stanovanje. Seveda njihovi člani in ljubčki imajo že vsi dobra stanovanja. Zato love naše člane (dokaz F. Božiček in Rajevic). Pa tudi nekateri obratovodje se vmešavajo v stanovanjska vprašanja, kar jih pa popolnoma nič ne briga.

Res je, da je pri TPD stanovanjsko vprašanje pereče, zato bi morala družba bolj gledati na to, da priskrbi več udobnih in higienskih stanovanj za rudarje, ki se nikakor ne morejo zadosti odpočiti v pretehnih sobah. Apeliramo na dostojanstvo in obratovodstvo zunanjega obrata, da pri sedanjih razdelitvi stanovanj upošteva res samo take prošnje, ki so najbolj potrebni in do stanovanja upravičeni. Nikakor se pa ne smejo deliti stanovanja v korist kakim strankarjem ali pa ljubimcem kakih gošpodov. Naj se upošteva želje in predlogi zaupnikov, ki sta določena za reševanje stanovanjskih zadev in poznata razmere in težkoče naših delavcev. Najbolj žalostno je dejstvo, da se vrši ravno sedaj deložacija upokojencev, ki so ustvarjali tekmo 30 let truda-polnega dela družbi ogromne dobičke, a za to dobijo potem pohištvo, postavljeno na cesto. Namestu bi bilo, da bi TPD vsaj v tistih slučajih, ko imajo starejši upokojenci zaposlene pri družbi svoje sinove in so nekateri celo poročeni, pustila stanovanje upokojencem ozir. da bi stariši smeli stanovati pri otrocih. O tem žalostnem poglavju naših upokojencev bi lahko napisali cele romane. Dolžnost TPD je, da začne prihodnje leto z zidanjem novih stanovanjskih hiš, ker so nujno potrebne. — Prizadej prosilci.

HRASTNIK

Prvi avto izlet na Mrzlico (1119 m). V nedeljo 4. t. m. se je g. Jože Kovač, trg. potnik iz Kranja kot prvi opogumil in se podal z avtom Ford-Eifel na vrh Mrlice. Pogumnega g. Kovača so izletniki pozdravljali in mu čestitali. Na Mrzlico vodi samo kolovozna pot, ki je nad vse naporna. Mestoma je moral voziti kar po senošetih. Gradi se cesta na Mrzlico, toda z lepše strani in bo v bodoče vsakemu avto-izletniku omogočeno brez posebnih težav in rizikov voziti se na Mrzlico.

KOČEVJE

Občni zbor Delavskega kulturnega društva »Vzajemnost« se bo vršil dne 25. sept. t. l. s pričetkom ob 9. uri v društveni dvorani na Trdnjavi. Občnega zbora se bo udeležil tudi s. Stukelj kot zastopnik zveze. Popoldan izlet v naravo. — Družnost!

VOJNIK

Velike konjske dirke priredi savinjska DKF in D dne 16. oktobra t. l. v bližini mesta Celja. Prijave za te dirke sprejema do 1. oktobra lavi je treba navesti s kakšnim konjem se bodo dirke udeležili. Grupirane bodo skupine toplokrvnih, lahkih in težkih konj. Prijavnina 10 din.

284 stavkajočih delavcev slovenski javnosti

Pogajanja kamnolomskih delavcev in posestnikov kamnolomov v Ribnici na Pohorju so ostala brez rezultata. Niti službena mirjenja s strani oblastev niso vsled nepopustljivosti kapitalistov uspela. Vsled tega je bilo delavstvo kamnolomov inž. Lenarčiča in Reša in dr. primorano stopiti 4. avg. t. l. v stavko.

V naši obmejni Ribnici na Pohorju se bori 284 delavcev za boljši kos kruha. Z njimi pa se bore tudi njihovi otroci, ki so stradali, ko so bili njihovi očeti zaposleni, a sedaj nimajo niti to, kar so imeli prej. Kako mizerno stanje vlada med našim obmejnimi delavstvom nam pokaže dovolj razločno dejstvo, da delavci niso mogli, niti kot zaposleni, kupiti najpotrebnejših življenjskih potrebščin ter da imajo samo v špecerijskih trgovinah nad pol milijona dolgov. Boda, težko delo in dolгови so mučili našega obmejnega delavca že več let. Zato so pa podjetniki živeli v izobilju — Podjetniki so nastavljali, potem, ko so naše slovenske predelavce in palirje odpustili, nemške priganjače, ki so se izkazali predvsem v surovosti in hudi propagandi. Medtem, ko so na eni strani priganjali ljudi do onemoglosti, so jim na drugi strani pripovedovali o »lepem in veselem« življenju onstran meje. Ali ni to zločin, prihajati k nam priganjati ljudi in ustvarjati nerazpoloženje med našim delavstvom z namenom, da se ga z raznimi frazami in lažmi pridobi za ... politiko ter tako ustvari močno zaletje in oporo za nadaljnje prodiranje nemštva v Slovenijo. In kako dolgo bomo še mirno gledali, kako razni podjetniki in drugi podpirajo to propagando? Kako dolgo bo še naš obmejni kmet in delavec izpostavljen ponemčevanju ...

Vsa poštena in zavedna slovenska javnost naj reče: do sedaj, a nikoli več! Kajti le z odločnim nastopom vsega zavednega slovenskega naroda je mogoče odstraniti vpliv Nemcev in rešiti našega obmejnega kmeta in delavca iz krepiljev kapitala, ki služi nemški gospodi in nemški ekspanzivnosti.

Apeliramo na vso narodnozavedno slovensko javnost, da podpre naše obmejne borce v boju proti kapitalizmu in veleposesnikom. Prosimo, da vsak po svoji možnosti prispeva za pomoč stradalajoči deci, ki bo le dobro hranjena in močna, v stanju, se uspešno boriti proti nemškemu vplivu in potujevanju.

Prispevke v blagu in denarju sprejema odbor za pomoč stradalajoči deci v meznem gibanju se nahajajočih kamnolomov v Ribnici na Pohorju. V roke g. V. Pura. — Odbor.

MARIBOR

Odpiranje in zapiranje trgovinskih in obrtnih obratovalnic, policijska ura v pogostinskih podjetjih. Trgovci in obrtniki se opozarjajo na odredbo, s katero se izpreminja naredba o odpiranju in zapiranju trgovinskih in obrtnih obratovalnic v dravski banovini, objavljena v Služb. listu z dne 30. julija 1938. Dasiravno je naredba stopila v veljavo že 15. avgusta t. l. prejema mestno poglavarstvo številne pritožbe o kršitvah te naredbe po trgovcih in obrtnikih. Pogostinska podjetja se opozarjajo na predpise glede policijske ure. Mestno poglavarstvo opozarja, da bo prekrške glede odpiranja in zapiranja obratovalnic najstrožje kaznovalo ter ne bo upoštevalo nobenih izgovorov.

260.000 din bo potrebno za popravilo stolne cerkve, kakor je izračunal župni urad. Cerkevno konkurenčni odbor je temu pritril, vsled česar bodo letos predpisali katoliškim hišnim posesnikom doklade na direktne davke v svrhu kritja predvidenih izdatkov. Koliko odstotkov bodo znašale te doklade, še ni znano.

Vinogradi na prodaj. Bajje namerava admontski samostan prodati svoje vinograde, ki leže v osrčju naših Slovenskih goric, najkasneje do 1. 1940. Pravijo, da se jim vinogradi več ne izplačajo, ker ne smejo več uvažati čez mejo kar potrebujejo za obdelovanje vinogradov, ampak morajo kupovati pri nas in ker tudi vina ne morejo ozir. ne smejo izvažati v Avstrijo. — Trdi se, da je še nekaj nemških lastnikov vinogradov v okolici Sv. Jakoba, ki žele prodati svoje gorice, ...

Človeka vrgli iz vlaka. V soboto, dne 17. t. m. je vlak, ki pripelje okoli pol 6. ure popoldne iz Ljubljane v Maribor v bližini postaje Slivnica povozil nekega moškega. Pozneje so ugotovili, da gre za nekega moža iz Varaždina, ki so ga neki potniki kakšne pol ure poprej v prepiru vrgli iz drvečega pujskega vlaka na progo. Mož je padel na tir, po katerem je pol ure pozneje privozil ljubljanski vlak. Nihče izmed potnikov v pujskem vlaku pa ni imel toliko duhaprisotnosti, da bi bil, ko se je to zgodilo, potegnil za zavoro. Bajje so šele na Pragerskem zadevo prijavili. Sedaj pa, namesto, da bi bili preiskali tir, je dobil strojevodja ljubljanskega vlaka opozorilo, naj pazi, ako bi slučajno videl kakšnega človeka ležati na tiru. Ker mora vlak voziti s predpisano brzino, je strojevodja prepoznal opazil, da leži človek preko tira. Lokomotiva je zavozila čez truplo in ga razmesarila. V tolažbo izvem sedaj, da se je mož že popreje, pri padcu, ubil in je torej vlak povozil mrtveca. Kaj pa, ako bi bil človek še živ? V takem slučaju je treba postopati kako drugače. Človek je vendarle človek!

Karambol. Nek motociklist je v Krpanovi ulici v Studencih zadel ob zidarskega pomočnika Mihaela Obrula, ki se je vozil s kolesom. Oba sta dobila težke poškodbe.

Jubilejni koncert delavskega pevskega društva „Enakost“ v Studencih

Ki se je vršil v soboto, dne 17. t. m. zvečer v Grmekovi dvorani, je bil zopet lepa manifestacija delavske kulture. Precej velika dvorana z galerijo in stranskimi prostori je bila nabito polna delavskega občinstva iz Studencev in iz Maribora. Pri koncertu so sodelovala društva, včlanjena v Savez radniških pevskih društev.

Uvodoma je godba žel. del. in uslužbencev pod taktirko M. Schönherrija odigrala dve lepi skladbi: zlasti je ugajala Schönherrijeva »Slovenska nedelja«, ki priča, da skladatelj dobro razume slovensko pesem in z njo tudi čuti. Za godbo je nastopil slavljencev, pevsko društvo »Enakost« s pevskim pozdravom. Nato je s. predsednik imel kratek nagovor, v katerem je podal zgodovino društva. Ustanovljeno je bilo 1. 1923. Prvi predsednik je bil Lohart, za njim dolga leta Špitaler, danes pa Sagadin. Spomnil se je vseh društvenih pevovodij, zlasti učitelja Križmana in sedanjega pevovodje Maksa Plevanča, ki kot pekovski obrtnik, brez posebne muzikalne predizobrazbe, zelo dobro vodi in obvlada zbor, kar priča, da je res z voljo in srcem pri stvari. Spomnil se je pa tudi vseh onih, ki so društvu bili ves čas nje-

njati ljudi in ustvarjati nerazpoloženje med našim delavstvom z namenom, da se ga z raznimi frazami in lažmi pridobi za ... politiko ter tako ustvari močno zaletje in oporo za nadaljnje prodiranje nemštva v Slovenijo. In kako dolgo bomo še mirno gledali, kako razni podjetniki in drugi podpirajo to propagando? Kako dolgo bo še naš obmejni kmet in delavec izpostavljen ponemčevanju ...

Vsa poštena in zavedna slovenska javnost naj reče: do sedaj, a nikoli več! Kajti le z odločnim nastopom vsega zavednega slovenskega naroda je mogoče odstraniti vpliv Nemcev in rešiti našega obmejnega kmeta in delavca iz krepiljev kapitala, ki služi nemški gospodi in nemški ekspanzivnosti.

Apeliramo na vso narodnozavedno slovensko javnost, da podpre naše obmejne borce v boju proti kapitalizmu in veleposesnikom. Prosimo, da vsak po svoji možnosti prispeva za pomoč stradalajoči deci, ki bo le dobro hranjena in močna, v stanju, se uspešno boriti proti nemškemu vplivu in potujevanju.

Prispevke v blagu in denarju sprejema odbor za pomoč stradalajoči deci v meznem gibanju se nahajajočih kamnolomov v Ribnici na Pohorju. V roke g. V. Pura. — Odbor.

Umrla je 53letna Marija Maister, vdova po pok. generalu Maistru. Pogreb je danes, dne 21. t. m.

Sprejemni izpiti v tekstilni tečaj v Mariboru se bodo vršili v nedeljo, dne 25. septembra 1938, ob 9. uri popoldne v risalnici 1. deške meščanske šole v Krekovi ulici. Istotam se lahko od 8. do 9. ure, torej eno uro pred izpiti, še vpišejo vsi oni interesi, ki na dan vpisovanja niso imeli časa.

K vojakom ne marajo. Iz Avstrije so pribežali čez mejo trije mladeniči, ki bi bili morali v vojske, pa se jim ne ljubi.

Zadruga »Neodvisno gledališče« je bila ustanovljena v nedeljo popoldne na ustanovnem občnem zboru pri »Novem svetu«. Pravila, ki so bila sprejeta določajo, da morajo biti vsi aktivni sodelavci člani zadruga, ki ima pravico prirejati gledališke predstave in tečaje, najemati v to svrhu potrebne objekte in sklepati pogodbe, zidati potrebne zgradbe kadar bo imela za to sredstva, izdajati liste, brošure in knjige. Člani zadruga imajo pravico do polovične vstopnine na vse prireditve zadržnega gledališča. Za novo pristopajoče člane je določena enkratna vpišina 10 din in članarina 50 din. Tajnik zadruga je Fran Žižek. Ustanovnega občnega zbora se je udeležilo veliko število mladih inteligentov in tudi delavcev.

Gledališka sezona se bliža! Niti več dva tedna in otvoritev predstave bo tu. Zato, kdor še ni abonent, naj se čim prej odloči za gledališki abonma, s katerim si napram večerni vstopnini prihrani mnogo denarja. Že pričetek sezone prinaša zelo zanimiv reportar. — Cene abonmajev v mariborskem gledališču. Ložni sedeži: 47, 33, 27, 17, (za uradnike: 39, 28, 24, 12); parterni sedeži: 42, 33, 27, (za uradnike: 36, 28, 25); balkonski sedeži: 42, 33, 25, 20, (za uradnike: 36, 28, 21, 16); galerijski sedeži: 21, 17, 12, (za uradnike: 17, 12, 8 din).

Na razstavišču Mariborskega tedna so vzbujali veliko pozornost in zanimanje ročni brzoletilni stroji »ANOS«, ki so bili letos prvič razstavljeni. »ANOS« brzoletilni stroj je na ročni pogon, zato jih lahko kupi vsaka oseba in vsaka družina v mestu in na deželi in sploh tudi v vsakem kraju, kjer se ni elektrike. Na ta ročni pletilni stroj se lahko izdelujejo nogavice, šali, kolenice, dokolenke, sviterji, jopice, kopalne in otroške obleke, rokavice, žemperji, zaplestnice, čepice, telovniki, puloverji, oprsniki, životniki, ovratnice itd. Trdka »ANOS« v Mariboru, Orožnova ulica 6, ki je domača trdka, nauči vsakega kupca stroja brezplačno pletiti vse vrste pletenine in daje tudi volno in drug material vsakemu kupcu v izdelavo ter na ta način nudi stalen zasluzek doma v vsakem vremenu, pozimi in poleti.

»Grič«. Vinska trgatev, novi sladki vinski mošt, domače kolone, fureš, vse vrste klobas, grozdje, prenočišča. Vljudno vabi Oset.

KRANJ

Zastoj v industriji

Delavke v tovarni »Jugočeške«, ki delajo na moderne avtomatične stroje, so v izmenih na 14 dnevnem neplačanem dopustu. Ta dopust se bo baje ponavljal toliko časa, dokler podjetje ne bo dobilo dovolj naročil. — Sedaj pa izvem, da je tudi nekaterim delavcem v tovarni »Semperit« napovedan enotedenski dopust, kar je brez dvoma v zvezi s pomanjkanjem naročil. — Ti dopusti so v današnjem gospodarskem sistemu čisto naravni pojav. Nerešeno pa je še vedno vprašanje, kako naj delavstvo v času dopustov živi. Čeravno samo teden ali dva ni zaslužka, je pri današnjih mizernih plačah treba dolgo pritegovati pas, da se življenje spravi zopet v normalni tek, t. j. da doseže tisto povprečje, na katerega je delavstvo vajeno. Kljub temu pa je večina delavstva docela brezbržna do delavskega pokreta.

Tlak na savskem mostu izgleda kot cesta v alpski vasi. Pred leti so bile velike kamnitne kocke, s katerimi je most tlakovan, na polovici mostu preložene. Na polovici mostu pa te kocke niso bile preložene. Nerazumljivo je, zakaj se tudi ta del ni popravil, ker je v zelo slabem stanju. Skrajni čas bi bil, da se tudi ta del enkrat popravi.

Esperanto. Kakor smo že poročali, priredi tukajšnje esperantsko društvo »Zelena zvezda« esperantski tečaj, ki se bo pričel v nedeljo, dne 2. oktobra v gimnaziji. Istotam se bo vršil dne 25. septembra ob 10. uri širši sestanek s predavanjem, katerega naj se udeležijo vsi oni, ki nameravajo obiskovati tečaj, ker se bo na tem predavanju poročalo o važnosti in vrednosti esperantskega jezika.

SENOVO PRI RAJHENBURGU

Delavski pevski koncert v Senovem. Koncert je priredila »Vzajemnost« v nedeljo, dne 18. t. m. v šolski dvorani na Senovem. Sodelovalo je 20 pevcev del. kult. društva »Naprej« iz Zagorja, domača delavska godba na pihala in »Vzajemnost«. Pevci so zapeli 12 krasno izvedenih pesmi. Poslušalci so živahno ploskali in dali s tem pevčev priznanje. Sodrugi pevci, prav hvaležni smo vam, da ste nam zapeli toliko lepih pesmi, kakršnih tukaj še nismo slišali. Želimo vas skoro zopet slišati. Prav globoko sta dojmili vso publiko z občutkom izvajani dramski sceni »Zagovor« ki ga je podala s. Jurakova Vika in pa »Poslednje pismo«, ki ga je recitala s. Labohar Angela. Obisk je bil s strani delavstva razveseljav. Četudi bi bil lahko še večji, pač pa ni bilo od strani obrtništva in drugih, razen par izjem, nobenega. Vsekakor je imela ta prireditev za nas veliki moralni uspeh. — Družnost!

GRIZE

Tudi proslava. V nedeljo, dne 18. sept. t. l. je priredilo »Prosvetno društvo« jubilejno proslavo 45-letnice svojega obstoja. Pod Jevtičevim režimom je društvo bilo razpuščeno. Sedanja doba: kmečki fantje in dekleta so pa to društvo nanovo oživeli in sklicali za jubilej velik tabor z geslom: »Bogu, domovini in narodu«. Te manifestacije se je udeležilo rekordno število občinstva iz vseh krajev: 7 konjenikov, 2 kolesarja, 6 zastav, 30 fantov v uniformi, ki je podobna heimverovski, 33 deklet z Marijino družbo vred ter ostalega občinstva 36 duš. Ta povorka je strumno korakala pred mrtvašnico, kjer so razni govorniki navdušeno govorili in oživljali stare spomine. Pri telovadnih nastopih se je pokazala dekliska gibčnost. Fantje so preokorni in niso za telovadbo. Pripomniti bi imel le to, da tudi iz velikega postane lahko malo. Nekdo, ki je gledal nehote.

PTUJ

Neodvisno gledališče gostuje v petek, dne 23. septembra v pujskem teatru z kitajsko dramsko pesnitvijo »Breskov cvet«, ki je v Mariboru žela velik uspeh. Ker se namerava, kot smo doznali, Neodvisno gledališče stalno naseliti v Ptuj, je zanimanje Ptujčanov za to prvo predstavo razumljivo. Delavstvo si dobrega in naprednega gledališča upravičeno samo želi.

ČRNA

V Koprivniku bodo dobili novo šolo. Za naše obmejne razmere je značilno, da se ni polagalo skoro nobene važnosti na gradnjo šol (razen v Mežici in Črni). V občini Koprivniku so bile šolske razmere naravnost obupne in so še danes. Preko petdeset otrok je stisnjenih v neki farovski sobi. Pred leti je bil edini učitelj — župnik. Sedaj imajo učitelja, toda pouk v takem prostoru je nemogoč. To vprašanje se je pretresalo tudi v odboru črnske občine, kateri je bivša občina Koprivnik sedaj priključena. Bilo je sklenjeno, da se bo gradila nova šola v Koprivniku. Zanimivo pa je, da so se za to vprašanje najbolj zainteresirali socialisti. —

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svojo dolžnost!

Vse rudarske organizacije v „Uniji rudarjev Jugoslavije“

Posvet rudarskih organizacij v Beogradu

Predstavniki razrednih organizacij rudarjev: Zveze rudarjev Jugoslavije iz Zagorja, Saveza rudarskih radnika iz Zenice, oblastnih odborov Saveza rudarjev za Savsko banovino in Srbijo so se sestali dne 12. in 13. septembra v Beogradu na posvet o gospodarskem in socialnem položaju rudarjev in topilniškega delavstva. Na posvetovanju so sprejeli te-le zaključke:

1. Mezde rudarjev so padle v času od 1931. do 1936. za 10 do 20 odst. Povširanje mezd v l. 1937-38 pa je požrla draginja. Vzrok temu stanju je treba iskati v otežkočevanju dela razrednih rudarskih organizacij;

2. socialni položaj rudarjev in topilničarjev je poslabšan tudi vsled tega, ker se je v l. 1933. znižalo penzije za 33 odst., razen tega pa tudi invalidske rente in boleznino. Z novim pravilnikom rudarji niso dobili povrnjeno, kar se jim je l. 1933. vzelo, ampak se je v nekaterih ozirih njihov položaj (§§ 50, 64 in 82 pravilnika) še poslabšal;

3. na škodo rudarjev še ni izenačena rudarska zakonodaja in imamo v državi kar pet rudarskih zakonov;

4. na mednarodni konferenci za skrajšanje delovnika v rudarski industriji v Ženevi je delegat delodajalcev navajal netočne podatke o delovni sposobnosti naših rudarjev in njih zaslužku, kar je vse obsodbe vredno;

5. dasi so vse na tej konferenci zastopane organizacije enotno usmerjene, priznavajo načelo razrednega boja in se poslužujejo enotne taktike in delajo

enotno tarifno politiko, pa do danes ni bilo med njimi ožjega sodelovanja. Njihove zahteve pa so te-le:

a) svoboda organizacije in boja za socialno poboljšanje položaja rudarjev in topilničarjev. Rudarske nadzorne oblasti pa naj ukrenejo vse potrebno, da se v vseh rudnikih in obratih odstranijo vzroki pogostih nesreč;

b) popravilo naj se pravila bratovskih blagajn, zlasti pa čl. 50, 64 in 82, kakor je to bilo označeno že v nešteti spomenicah. Pred l. 1925. vpokojene rudarje naj se izenači z rudarji, ki so bili vpokojeni po l. 1. 1925. in pokojnine določi na osnovi od l. 1. 1935;

c) sklene naj se nov rudarski zakon, sloneč na modernih principih v svrhu regulacije delovnih odnosov in življenjske ter socialne zaščite rudarjev;

č) na Mednarodnih konferencah dela naj se o stanju našega rudarstva predlože poročila, ki bodo odgovarjala resnici;

d) v svrhu čim ožje povezanosti in čim uspešnejše obrambe gospodarskih, socialnih in kulturnih interesov rudarjev in topilničarjev se ustanovi »Unija rudarjev Jugoslavije, s sedežem v Zagorju in tajništvom v Beogradu. Med zvezami in oblastnimi odbori bo vzdrževala zvezo Zveza rudarjev v Zagorju;

e) centralni sekretariat Delavskih zbornic naj vnese v proračun postavko za nastavitve stalnega referenta za rudarska vprašanja.

Propagandni minister v Pragi

Dajte tudi slovenska in srbohrvatska poročila!

Českoslovaška vlada je bila z ozirom na dogodke pomnožena z ministrstvom propagande, v katero je bil imenovan bivši českoslovaški poslanik na Dunaju, zadnji čas ravnatelj tvrdke Bat'a, dr. Veverka. Takoj naslednji dan se je to imenovanje že poznalo pri svežešem propagandnem programu čeških radio-postaj.

Tudi dunajska radio-postaja je povečala svojo propagando radi Českoslovaške s tem, da daje že od prejšnjega tedna tudi češka poročila in kot najnovejše tudi slovaška. Praški radio z ogorčenjem zavrača ta poročila kot popolnoma neresnična in gladko izmišljena.

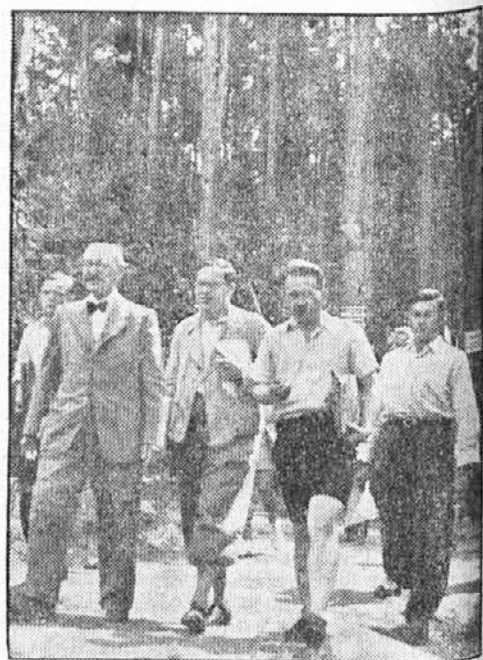
Že radi tega in radi ogromnega zanimanja za českoslovaške razmere v Jugoslaviji pa bi bilo nujno zeleti, da bi dajala praška radio-postaja svoja poročila tudi v slovenskem in srbohrvatskem jeziku. Če so mogli na Dunaju tako hitro dobiti češkega in slovaškega poročevalca, gotovo tudi v Pragi ne bo težko najti takoj slovenskega in srbohrvatskega napovedovalca. Pa tudi z ozirom na sovražno pisanje nekaterih listov v Jugoslaviji, pri nas celo »Slovenca« in »Slovenskega Domaca« je potrebno, da se uvede pri českoslovaških radio-postajah ne samo čimprej, ampak takoj tudi oddaja v slovenskem in srbohrvatskem jeziku.

Razen tega bi bilo zeleti, da se českoslovaške radio-postaje tudi toliko okrepe, da jih bo jasno in razločno slišati po vsej Jugoslaviji. Vsaj v težkih dneh borbe na življenje in smrt moramo biti duhovno v stalni zvezi.

Pri tej priliki bi opozorili, da je posebno jutranjo napovedovalko iz Prage slabo slišati.

Višja socialistična šola v Pragi

Centrala »Delavske Akademije« v Pragi bo otvorila prihodnji mesec že XIV. Višjo socialistično šolo. Predavali bodo sledeče: Vseučilišni docent dr. J. Fišer »Praktična filozofija«, pravniški pisatelj s. J. Hlavaček »Pregled prava«, vseučilišni docent dr. J. Heidenreich »Pregled književnosti«, dr. J. Charvat »Zgodovina in teorija socializma«, prof. V. Jankovec, inž. J. Janaček in dr. J. Nebesář »Narodno gospodarstvo«, prof. dr. Pacak »Zgodovina XIX. in XX. stoletja«, dr. E. Sobota »Ustava Českoslovaške republike«, dr. J. Šima »Sociologija«, »O zgodovini, teoriji in praksi strokovnega gibanja« poslanec R. Tayerle, strokovni tajnik Arne Hais, V. Stočes in dr. Zelenka. Razen tega bodo še predavanja o tekočih važnih vprašanjih, ki zanimajo delavstvo. Predavanja se vršijo trikrat na teden po 2 uri zvečer v dvorani Strokovnega doma.

Tajnik českoslovaških strokovnih organizacij s. Rudolf Tayerle v spremstvu zaupnikov, ki obiskujejo strokovno šolo

V ogledalu

Pravijo, da radio širi kulturo. Kdor posluša radio, zlasti zadnje dneve, bo moral pritrčiti našemu mnenju, da se je za tako kulturo treba zahvaliti in skrbeti, da se nas ne prime.

Delavski pravni svetovalec

Do kdaj je treba plačevati vzdrževalnino za nezakonskega otroka? (Senovo)

Vprašanje: Imam nezakonsko hčerko, ki je že dopolnila 14. leto. Do kdaj bom moral nezakonski oče plačevati vzdrževalnino?

Odgovor: Za nezakonskega otroka je treba plačevati vzdrževalnino, dokler se ne more sam vzdrževati, najdalje pa do 21. leta. Le v izjemnih primerih priznavajo sodišča vzdrževalnino tudi za poznejši čas, ako nezakonski otrok nima nikakih sredstev za samostojno preživljanje, pa bi ga lahko preživljal njegov premožni oče. V takih primerih pa mora otrok, ko je dopolnil 21. leto, še posebej tožiti na plačilo vzdrževalnine.

Dota (Pristava)

Vprašanje: Brat mi dolguje doto in mi je noče izplačati, dokler mu ne prinesem pobotnice od notarja. Ali je upravičen izplačilo dote s takimi zahtevami zadrževati?

Odgovor: Najbrže Vam brat ne dolguje dote, ampak le dedščino, ki Vam jo mora izplačati na Vašo zahtevo tudi brez notarske pobotnice, če je že dospela v plačilo. Le ako je Vaša terjatev vključena na bratovem posestvu, ima brat pravico zahtevati od Vas izbrisno pobotnico, za katero pa ni treba, da bi jo napravil notar, ampak jo lahko sestavi kdorkoli, ki to zna in tudi Vi sami.

Dedščina po očetu (Grize)

Vprašanje: Moj oče se je priženil na neko posestvo, vendar je posestvo ostalo last njegove žene. Ob smrti je zapustil več premoženja, katerih mi mačeha noče izročiti. Ali res nimam pravice do njih? Ali moram vrniti

mačehi sod, ki mi ga je svojčas posodil oče, ki je sicer njena last, pa je ona vendar vse prejela po očetu?

Odgovor: Če oče ni napravil oporoke, sta zakonita dediča po njem Vaša mačeha in Vi, odnosno tudi Vaši bratje in sestre, če jih imate. Če je zapustil imovino, ki ima kakšno vrednost predlagajte na sodišču razpis zaplaskinske razprave in Vam bo sodišče priznalo Vaš dedni delež, ki Vam ga bo morala mačeha izplačati, odnosno izročiti. Sod ji pa morate vrniti, ker je njena last.

Minimalna akordna mezda pri vodogradnjah (Celje)

Vprašanje: Kakšna mezda je predvidena za regulacijska dela, ki se vrše na Savinji? Ali lahko podjetje sili delavce, da delajo na akord, in koliko sme znašati najmanjši akordni zaslužek? Ali sme podjetje odtegovati delavcem za uporabljeno orodje?

Odgovor: Za vodogradnje je določena minimalna urna mezda 2,75 din, ako je podjetje industrijsko, to je ako dela na motorni pogon in zaposluje najmanj 15 delavcev z uporabo delitve dela, sicer 250 din. V krajih z nad 5000 prebivalcev velja minimalna urna mezda 2,75 din neglede na to, ali je podjetje industrijsko ali obrtno. Dovoljeni delovni čas znaša tedensko 60 ur in mora torej povprečni akordni zaslužek posameznega delavca znašati tedensko najmanj 165 din. Podjetju pa ni mogoče predpisovati, da mora plačevati delavce po urah. Odtegovanje na zaslužku za uporabljeno orodje ni dovoljeno, marveč samo za orodje, ki je po krivdi delavca bodisi izgubljeno, bodisi skvarjeno.

KULTURA

Neodvisno gledališče je imelo v petek zvečer v veliki kazinski dvorani svoj drugi nastop. O pokrenitlju in voditelju tega gledališča, mlademu in talentiranemu Franju Žižku, smo v našem listu že ponovno poročali, saj je že večkrat organiziral tudi dramske nastope pri »Vzajemnosti«. Ideje in izkušnje, ki si jih je pridobil pri Burianovem avantgardističnem teatru v Pragi, hoče presaditi na naš tla. Dosedanji njegovi nastopi v Mariboru so imeli uspeh, navdušil je mladino, ki željno sprejema nove pobude, ki jih je zlasti naše fosilirano teatersko življenje zelo potrebno. Zbral je okrog sebe skupino mladih idealistov, ki ne pričakujejo kakih gmotnih uspehov, ampak jim je do stvari same, zato se kot delavci in nametščenci po utrudljivem dnevnem delu žrtvujejo zvečer za skupni smoter, in za začetne izdatke, ki jih le-ta zahteva, posegajo še v lastne sušične žepe, ker mecenstva naš besedni zaklad še ne pozna. — V tem svojem drugem nastopu so ponovili kitajski igrokaz »Breskov cvet« z istim osebjem kakor prvič v Ljudski univerzi in z istim dobrim uspehom. Ker je bil oder tokrat precej večji, so se mogli igralci bolj svobodno gibati, zlasti je mogel baletni duo bolj priti do veljave. Tudi tekst je tekel bolj gladko; stih je z občutkom deklamiral Žižek, ki je tudi med odmorom imel programatičen govor. Po odmoru je nastopil razširjen ansambl k uprizoritvi »Piramuza in Tizbe«, odlomka Shakespearovega »Sna kresne noči«; kot uvod je bil improviziran prolog in mimohod akterjev, po vzorcu nekdanjih sejmskih komedijantov, ki je mahoma ustvaril kontakt med odrom in publiko. Igra sama je bila namerno potencirano-groteskna, z gotovimi aluzijami, ki jih je razigrano občinstvo takoj razumelo in se imenitno zabavalo. Ta način podajanja nudi velike možnosti in je pri nas še neobdelana ledina. L'art pour l'artisti in teatralni estetiki so morda z glavami zmajevali nad takim skrunjenjem svetega Talijanskega broma, a nič za to, če tudi v te zadohle prostore zapiha malo svežega zraka. Mnogočemu, kar nam je bilo nekoč sveto in nedotakljivo, se danes smejemo, življenje zahteva svoje. In ker

je ravno mladina najbolj polna življenja, bo imela za neodvisno gledališče tudi največ razumevanja; dokler ga bo odobravala mladina, bo imelo tudi pravico do obstoja.

ŠOŠTANJ

Poznavanje lokalnih razmer in Cankarjeva proslava. »Mir hočemo v tovarni«, so nam dejali pred leti. In postavljenih je bilo mnogo delavcev na cesto, uničena strokovna organizacija in ustvarjena »sloga« v tovarni. Danes vemo, da to ni bilo zavoljo ljubeza miru, temveč da je bil to vpliv nam tuje ideologije. — Vistomerjena je bila med mnogimi drugimi podjetji v Sloveniji tudi naša tovarna. Peter in Pavel ter vse druge instance so bile zadovoljne. Videli so, da je to, kar je, dobro in potrdili so ta red. Za 16. sept. je akad. društvo, eno od prvih napovedalo proslavo 20 letnice Cankarjeve smrti. Zopet je bilo vse proti proslavi. Skrb na obrazih Petrov in Pavlov. — Radi poznavanja lokalnih razmer bi bilo težko pripustiti takole proslavo. Zopet tehten razlog! Ugotavljamo, da tudi to gledanje šoštanskih lokalnih razmer ni zrasklo na domačem zelniku, temveč v tujini. — Mi pa pravimo, tudi kot dobri državljani in poznavalci šoštanskih krajevnih prilik: ravno v interesu izboljšanja naših krajevnih prilik je, da se take prireditve čim pogostejše vrše. — In vršila se je ob udeležbi številnega in živahno sodelujočega občinstva. Program z dobro izbranimi recitacijami in Delakovo dramatizacijo »Hlepa Jerneja«. Režiserji in vsej sodelujoči mladini gre najlepše priznanje. Strmeli smo v to skupino mladih in v spremljajoče diapozitive, živo sledili njih iskanju pravice in obogatitvi na spoznanju smo odhajali.

Skupščina učiteljska združenja, ki je bila določena za 25. t. m. v Zagrebu, se ne bo mogla vršiti, ker prosvetno ministrstvo ni dovolilo dopusta delegatom, ki naj bi se udeležili skupščine in je preložena na november.

2500 Din potrebujete, da zaslužite 1000 Din mesečno doma. — Postranski zaslužek. Dopisi: Anos, Maribor, Orožnova 6.

Zahvala

Podpisana se pristočno zahvaljujem vsem za izkazano sožalje ob priliki tragične smrti mojega nepozabnega moža

Hinka Dietmalerja

zlasti pa vsem darovalcem vencev in cvetja, ravnateljstvu in uradništvu Tvornice za dušik, gosp. župniku in gosp. Magdiču za poslovilne besede, SDSJ podr. Ruše, ki je prevzela in izvedla organizacijo spreveda, pevcem in godbi »Gasilske čete« za žalostinke, kolesarjem I. Del. kolesarskega društva, tekstilnemu delavstvu, podružnici SMRJ iz Fale in vsem mnogobrojnim pogrebem za spremstvo pokojnika na zadnji poti.

R u š e, dne 19. septembra 1938.

Žalujoča žena in sorodniki

Zahvala

Podpisana se iskreno zahvaljujem vsem, ki so mojega tragično preminulega moža in očeta

Strnada Ivana

spremljali na njegovi zadnji poti.

Posebno se zahvaljujem vsem darovalcem vencev in cvetja, ravnateljstvu in uradništvu Tvornice za dušik, gosp. župniku in gosp. Magdiču za njuna poslovilna govora, SDSJ podr. Ruše, katera je organizirala spreved, pevcem in godbi »Gasilske čete« za žalostinke. Pristrčna hvala tudi vsemu delavstvu in ostalim, ki so v tako velikem številu spremljali nepozabnega pokojnika.

R u š e, dne 17. septembra 1938.

Žalujoča žena, otroci in ostali sorodniki

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in ureja Adolf Jelen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Viktor Eržen v Mariboru.